

“Каб душою не ачарсцвець...”
Сцэнарый літаратурна-музычнай кампазіцыі

Г. Я. Недрашлянская,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
гімназіі г. Лагойска

Мэта. Стварэнне умоў для выхавання адказных адносін вучняў да сваіх бацькоў.

Задачы: спрыяць раскрыццю ролі дзяцей і бацькоў у будучыні сям’і; прывесці да высновы, што кожны павінен клапаціцца аб сваіх родных; садзейнічаць развіццю артыстычных здольнасцей; папулярызаваць нацыянальную літаратуру і культуру ў кантэксце сусветнай.

Абсталяванне: мультымедыяная прэзентацыя з фатаздымкамі вучняў і іх бацькоў, ілюстрацыямі вучняў да твораў Р. Барадуліна “Трэба дома бываць часцей, В. Карамазава “Дзяльба кабанчыка”, А. Дударова “Вечар”.

Ход мерапрыемства

Гучыць музыка А. Рыбнікава “Тэма Мары”

Выходзяць вядучыя, на фоне музыкі чытаюць верш А. Вярцінскага “Жыццё даецца, каб жыццё тварыць”

В2: Жыццё даецца, каб жыццё тварыць.

Не марнаваць, не нішчыць, не бурыць, —

В1,2: Тварыць!

В1: Гэты завет Анатоля Вярцінскага кожны павінен пранесці па жыцці з ганарам і годнасцю, бо кожны з нас сам нясе адказнасць за выбар жыццёвай пазіцыі.

В2: Для чаго жыве чалавек на зямлі?

В1: Каб быць праўдзівым, мужным, высакародным, любіць жыццё і захапляцца ім, любіць сваю працу, сваю зямлю, сваіх родных і дапамагаць ім, не марнаваць жыццё. Жыць так, каб, як казаў Рыгор Барадулін, “душою не ачарсцвець і не страціць святое штосьці”. І гэта святое – твае сябры, твая зямля, твае самыя дарагія і блізкія людзі на гэтай зямлі – бацькі.

В2: Сапраўды, як толькі чалавек нараджаецца, яго тут жа агортваюць цеплынёй і пяшчотай рукі маці і бацькі. Рукі самых дарагіх і блізкіх нам людзей.

В1: Нашы бацькі...Зараз яны яшчэ маладыя, паспяховыя. А мы, якімі б самастойнымі нам ні хацелася стаць, пакуль так патрабуем іх увагі.

В2: І яны заўсёды гатовы працягнуць нам рукі. Яны праходзяць з намі ўсе выпрабаванні ад самага нашага з’яўлення на свет да з’яўлення на свет унукаў. І тую, матуліну калыханку слухаюць ужо нашы дзеці.)

(Вакальная група выконвае “Беларускую калыханку” (словы Г. Бураўкіна, музыка В. Раінчыка); на мультымедынай прэзентацыі дэманструецца мультфільм-застаўка да тэлеперадачы “Калыханка”).

Пад музыку Ф. Шапэна “Накцюрн №2” выходзяць вучні і чытаюць радкі з вершаў беларускіх паэтаў пра бацькоў.

Чытальнік 1.

Дзякуй, маці, што мне падарыла
Ты любоў да зямлі сваёй роднай,
Дзе ўсміхаецца сонца так міла,
Дзе бягуць хвалі рэк мнагаводных. (Е. Лось)

Чытальнік 2.

Як сцвярджаюць і богі, і людзі,
Шанаваннем бацькоў ахіні –
І табе на зямлі добра будзе,
І твае да прадоўжацца дні. (Т. Дзям’янава)

Чытальнік 3.

Голас незнаёмага можа здзівіць,
Голас друга – на хвіліну спыніць,
Голас любай – сагрэць сонцам лета,
Голас маці – вярнуць з таго свету (Максім Танк)

Чытальнік 4.

Бацька прыйшоў,
На парозе прысеў,
З працы нібыта вярнуўся дахаты:
– Што ж ты адрокся, сыноч, як і ўсе?
Што ж не адведаеш таты? (М. Скобла)

Чытальнік 5.

Я гляджу ў яе вочы,
Што свецяцца шчасцем...
І хілюся да сэрца...
А трэба ўпасці
Перад ёю – нядужай, сівой –

На калені. (Н. Гілевіч)

Чытальнік 6.

Матуліны рукі нас песцяць, галубяць,
Так шчыра, як маці, ніхто нас не любіць.

Матуліны рукі – адзіныя ў свеце.

Шануйце, любіце заўсёды іх, дзеці. (В. Вярба)

Чытальнік 7.

Вярнуўшыся ў родную хату,
На родны прысеўшы парог,
Ты скажаш: “Дзень добры, мой тата!

Падумаць, прайшло столькі год...”

Маршчыністы твар усміхнецца

І скажа: “Мінаюць гады,

Але застаюцца навечна

Святымі – сям’я, дом, бацькі!” (А. Янкоўскі)

Выходзяць вядучыя, на фоне музыкі А. Рыбнікава “Тэма Мары” чытаюць словы.

В1: Няхай пройдзе шмат часу, але мы ніколі не павінны забываць свой дом, дзе кожная сцэжка, кожнае дрэўца, кожны каменьчык нагадвае пра самыя шчаслівыя дні. Дні, калі мы разам з бацькамі бавілі час, ездзілі на экскурсіі, наведвалі тэатры і кіно, хадзілі ў госці.

В2: А хіба можна забыць свой школьны ўзрост? Школа – гэта час радасці, бесклапотнасці, час вясёлага дзяцінства. Але былі моманты, калі нам не заўсёды атрымлівалася парадаваць маму і тату адзнакамі, паводзінамі.

В1: Так, бывала па-рознаму...

Выходзяць пад музыку А. Рыбнікава “Музыка шчасця” вучні і паказваюць сцэнкі са школьнага жыцця.

У школе

1. Настаўніца:

– Зноў маці рашыла за цябе задачу?

Вучань:

– А што мне рабіць, калі тата ніколі не мае часу?

2. Вучань:

– Мой тата вельмі палахлівы.

Настаўніца:

– Чаму ты так думаеш?

Вучань:

– Калі мы ідзем па вуліцы, ён заўсёды трымаецца за маю руку. Баіцца, што заблудзіцца!.

3. Настаўніца:

– Дзеці, складзіце сказы са словамі “стагоддзе” і “спартсмен”.

Вучань:

– Стогадовы спартсмен устаў з магілы.

Дома

4. Вучань:

– Тата! Тата! Маці сёння

Два разы мяне пабіла!

Першы раз – калі даў дзённік,

А там двоек – “Божа мілы!”

Тата:

– А другі?

Вучань:

– Другі дадала –

Гэта ўжо было прыкольна –

Калі ў дзённіку пазнала

Свой уласны дзённік школьны...

5. Вучань:

– Мама, дай мне арэхаў.

Мама:

– Развяжы торбачку ды і вазьмі сам жменьку.

Вучань:

– Не хачу сам, скажы, каб мне тата даў.

Мама:

– Чаму?

Вучань:

– А ў таты жменя большая.

6. Тата:

– А што, Янук, спадабалася табе новая настаўніца?

Вучань:

– Ды яна нішто сабе: прыгожанікая і не старая. Але, мусіць, яна мала вучылася, бо пра ўсё у мяне пытаецца.

7. Вучань:

– Тата, сёння я адзін ва ўсёй школе мог адказаць настаўніку.

Тата:

– А што ён пытаў, сыноч?

Вучань:

– Хто разбіў акно?

8. Тата:

– Я як быў у тваім узросце, так не хлусіў.

Вучань:

– А калі ты пачаў гэта, тата?

9. Вучань:

– Алё? Гэта школа? Запрасіце дырэктара, калі ласка, да тэлефона.

Дырэктар:

– Я вас слухаю.

Вучань:

– Ваш вучань Міхась Качкін хворы і не можа прыйсці на заняткі.

Дырэктар:

– А хто са мной размаўляе?

Вучань:

– Мой бацька.

Выходзяць вядучыя, на фоне музыкі А. Рыбнікава “Тэма Мары” чытаюць словы.

В2: Безумоўна, у дзіцячым узросце мы зусім не задумваемся аб ролі бацькоў у нашым жцці. І толькі потым разумеем, што ёсць толькі адно месца, дзе нас чакаюць, вераць, любяць і выбачаюць, – дом, дзе жывуць нашы бацькі. Толькі ў сталым узросце мы пачынаем разумець значэнне бацькоўскіх парад. Нездарма у народе кажуць:

В1: Бацька і маці ад бога ў хаце, хто іх зневажае, дабра не знае.

В2: Шануй бацьку з матуляю – другіх не знойдзеш.

В1: У добрых бацькоў – добрыя дзеці.

В2: Бацька з матуляю на рабоце не томяцца, калі з дзетак цешацца.

Выходзіць вучань пад музыку А. Рыбнікава з кінафільма “Вам і не снілася” і чытае верш Р. Барадуліна “Трэба дома бываць часцей”.

Выходзяць вядучыя, на фоне музыкі А. Рыбнікава “Тэма Мары” чытаюць словыю

В1: І, безумоўна, нам не верыцца, што калі-небудзь усё можа быць наадварот: нашы мама і тата стануць бездапаможнымі і будуць патрабаваць нашай увагі.

В2: Як жа мы сябе будзем поведзіць? Станем мы для іх пацехай і радасцю ці ператворым іх старасць у ад, як у п’есе А. Дударова “Вечар.”

(Слайд 37)

Вучні паказваюць інсцэніроўку – фрагмент з п’есы А. Дударова “Вечар”, фонавая музыка Я. Кашмарыка з кінафільма “Хаціка”.

Выходзяць вядучыя, на фоне музыкі А. Рыбнікава “Тэма Мары” чытаюць словы)

В2:

Каб было ў цябе шчасця багата
І не скрэбліся кошкі ў душы,
Карані свае – маці і тату –
Нібы вока сваё, беражы.

В1:

Атуляй іх любоўю, пяшчотай,
Аблягчай ім штодзённа жыццё,
І шануй іх, і памятай, што ты
Абавязаны родным за ўсё.

В2:

За тваё ў гэтым свеце з’яўленне,
Немаўляцтва, дзяцінства без хмар,
За юнацтва, пару станаўлення...
О, няспыннасць бацькоўскіх ахвяр!

В1:

За ўтрыманне жыццёвага ладу –
Каб дзіцяці жылося лягчэй,
За падтрымку ва ўсім, і парады,
І надзейнасць іх рук і плячэй.

В2:

Кім без іх, дарагіх, мы былі бы?
Без бацькоў, мабыць, свет бы зачах.
Нібы хлеба надзённага скібы
Іх усмешкі і сонца ў вачах.

В1:

Як сцвярджаюць і богі, і людзі, –
Шанаваннем бацькоў ахіні –
І табе на зямлі добра будзе,
І твае да падоўжацца дні.

Вакальная група выконвае песню “Мама і тата”; словы Л. Пранчака, музыка М. Яцкова.

Вучаніца чытае верш Т. Дзям’янавай “Малітва”, фонавая музыка песні “Калыханка маме”, музыка І. Вінаградавай.

В2:Мы ўпэўнены, што кожны з нас, маладых, будзе памятаць завет Анатоля Вярцінскага аб тым, што кожны нясе адказнасць за свой выбар жыццёвай пазіцыі, кожны будзе памятаць, чаму вучылі і вучаць нас бацькі.

В1:Гэта яны, нашы дарагія і блізкія людзі, вучаць нас жыць у згодзе са сваім сумленнем, не забываць, што ты Чалавек, гэта яны дапамагаюць нам не ачарсвецць душою і не страціць святое ў душы. Узгадваюцца словы старажытнага мудраца: ”Што ты сам зробіш для бацькоў сваіх, таго ж чакай і сабе ад дзяцей”.

В2:

Жыццё даецца, каб жыццё тварыць.

Каб светла-залатую яго ніць

віць і далей...